

ЕКСПЛОАТАЦИОННО УКАЗАНИЕ
ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕ НА ЛЕТАТЕЛНАТА ГОДНОСТ НА
НАВИГАЦИОННИТЕ СИСТЕМИ НА
ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНИТЕ СРЕДСТВА ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО
ИМ ВЪВ ВЪЗДУШНО ПРОСТРАНСТВО ОПРЕДЕЛЕНО ЗА
ОПЕРИРАНЕ В УСЛОВИЯТА НА ЗОНАЛНА НАВИГАЦИЯ
/Basic RNAV/

1. Общи положения.

Настоящият документ съдържа изискванията за сертифициране на летателната годност на навигационните системи на въздухоплавателните средства (ВС) за опериране във въздушно пространство в условията на Основна зонална навигация с оборудване / Basic RNAV, по-нататък наричано BRNAV/ в условията на използване на "изискваните навигационни характеристики" (RNP).

Настоящият документ е разработен на основата на документа JAA TGL № 2, rev.1, AMJ 20x2. Документът е в съответствие с документа на EUROCONTROL Standard 003-93 Edition 1 и удовлетворява целите на документа на ICAO "Ръководство по изискваните навигационни характеристики (RNP)" - Doc. 9613-AN/937.

В изложението са използвани следните основни определения и съкращения.

Зонална навигация /RNAV - Area Navigation/, основна зонална навигация /Basic-RNAV/ - метод, който позволява навигация на ВС по всякакъв желан полетен маршрут в обхвата или на специални навигационни съоръжения (наземни или сателитни), служещи за отправни точки, или в границите на възможностите на автономни бордни устройства (инерциални системи) или комбинация от двата метода.

Изисквани навигационни характеристики /RNP-required navigation performances/ - показател за точност на поддържането на навигационните характеристики, необходими за изпълнение на полета в границите на установено въздушно пространство. Цифрата след съкращението показва точността в морски мили.

2. Общи изисквания към навигационните системи.

RNAV оборудването работи, като автоматично определя положението на ВС чрез една или чрез комбинация от долуизброените системи, заедно със средствата за изработване и следване на желания полетен маршрут:

- VOR/DME;
- DME/DME;
- INS или IRS;
- GPS;
- LORAN-C.

3. Сертифициране на летателната годност на навигационното оборудване.

3.1. Критерии към системата за основна зонална навигация BRNAV.

3.1.1. Точност на навигационните системи.

Навигационното оборудване на ВС, сертифицирано за полети в условията на BRNAV във въздушното пространство, трябва да осигурява точност на поддържането на предварително определената линия на полета равна или по-добра от ± 5 NM за 95% от полетното време /RNP 5/. Тази стойност включва грешката от

източника на сигнал, грешката на бордния приемник, грешката на дисплея на системата и техническата полетна грешка.

3.1.2. Достатъчност и интегритет на системата.

Системата трябва да осигурява вероятността от загуба на цялата навигационна информация или представяна на рисково заблуждаваща навигационна информация да е по-малка от 1×10^{-5} за всеки час полет.

Минималното ниво на достатъчност и интегритет, изисквано за BRNAV системите за използването им в съответно определеното въздушно пространство, може да бъде осигурено от единична бордна система, включваща един или повече датчика, RNAV компютър, блок за управление и индикация и навигационен дисплей, при условие, че системата се контролира непрекъснато от екипажа и в случай на отказ на системата ВС запазва способността си да осъществява навигация спрямо наземни навигационни съоръжения, като VOR, DME и NDB.

3.2. Функционални критерии.

3.2.1. Изисквани функции.

Оборудването RNAV трябва да осъществява като минимум следните функции:

- (а) Постоянна индикация на информацията за текущото положение на ВС относно желаната полетна линия на навигационния дисплей (индикатор)'на пилота, водещ управлението, разположен в основната част на порезрението му;
- (б) Индикация за разстоянието и курсовия ъгъл спрямо активната навигационна точка от маршрута;
- (в) Индикация за пътната скорост или времето за достигане спрямо активната навигационна точка от маршрута;

Забележка: Активната навигационна точка от маршрута е тази, към която ВС лети директно в дадения етап ("TO" waypoint).

- (г) Запаметяване на минимум 4 /четири/ навигационни точки от маршрута;
- (д) Подходяща индикация за отказ на RNAV системата, включително на датчиците.

3.2.2. Препоръчителни функции.

В допълнение към изискванията на т.3.2.1., се препоръчват следните функции на системата и характеристики на оборудването:

- (а) Генериране на управляващи изходни сигнали за автопилота/командно пилотажния прибор;
- (б) Индикация на текущото положение на ВС като географска дължина и ширина;
- (в) Индикация за навигационната точност;
- (г) Автоматично избиране на каналите на радионавигационните съоръжения;
- (е) Автоматично последователно превключване на полетните отсечки със свързаното с тов предварение за завой.

3.3. Ръководство за летателна експлоатация на ВС и списък на минималното оборудване.

В Ръководство за летателна експлоатация (РЛЕ) на ВС (Aircraft Flight Manual) трябва да е отбелязан' основанието за сертифицирането, заедно с ограниченията към

RNAV системата.

В РЛЕ на ВС, може също да са представени съответните нормални и извънредни операционни процедури на RNAV системата, отнасящи се до монтираното бордно оборудване, включително позоваване на изискващите се режими и конфигурации на системата, необходими за поддържане на изискваната навигационна точност.

Списъкът на минималното оборудване (MEL) трябва да идентифицира минимално необходимото оборудване за удовлетворяване на критериите към BRNAV системата, указани в т. 3.2.1. и 3.2.2.

3.4. BRNAV системи - приемливи начини за удовлетворяване на изискванията.

3.4.1. Приемливи начини за удовлетворяване на изискванията.

Навигационни системи, монтирани на борда на ВС в съответствие с изискванията на документи AC 90-45A, AC-20-130, AC 20-138 или AC 25-15 на FAA са приемливи за провеждане на BRNAV полети.

Когато в РЛЕ на ВС е отбелязано съответствието с горните документи или са цитирани конкретни нива на навигационни характеристики, отговарящи на техните изисквания, не се изискват други доказателства за съответствие.

Съответствието може да се основава на навигационните стандарти, описани в документи:

- JTSO-21115 на FAA;
- TSO-C115, TSO-C129 на FAA;
- ED-27/28, ED-39/40, DO-187/ED58 или DO-180 на EUROCAE/RTCA.

Съответствието на оборудването на тези документи, обаче, само по себе си не е достатъчно за сертифициране на летателната годност на оборудването и то ще е обект на допълнителна оценка.

3.4.2. Ограничения към използването на навигационните системи.

Следните навигационни системи, макар и притежаващи RNAV възможности, са с ограничения при използването им за BRNAV полети.

3.4.2.1. Инерциални навигационни системи INS.

Системи INS без функция за автоматично радио осъвременяване на положението на ВС, сертифицирани в съответствие с изискванията на документ AC 25-4 на FAA, съответстват на критериите описани в т.3.2.1., но тяхното използване за целите на BRNAV навигация се ограничава до максимум 2 часа от последното съгласуване на курса/осъвременяване на положението на ВС, направено на земя. Това максимално време може да се увеличи след специална оценка на някои специфични INS системни конфигурации /например от типа tripple mix /, за които оборудването или Приложението към молбата се посочва нормативния документ /сервис-бюлетин, указание и др. съгласно който то е монтирано.

4.2. Сертифициране на оборудване, монтирано от производителя на ВС като щатно оборудване на ВС

4.2.1. След документална проверка за съответствие с настоящите Изисквания, ГД ГВА издава Сертификат за летателна годност на съответното оборудване за всяко заявено ВС, или отхвърля молбата.

4.3. Сертифициране на оборудване, монтирано допълнително под формата на модификация на ВС.

4.3.1. Когато модификацията е на основата на сервис-бюлетин или еквивалентен документ на производителя на ВС, ГД ГВА извършва документална и фактическа проверка за съответствие на изискванията на документа на производителя и с настоящите Изисквания и ГД ГВА издава Сертификат за летателна годност на съответното оборудване за всяко заявено ВС, или отхвърля молбата на заявителя.

4.3.2. Когато модификацията е на основата на документ, разработен от експлоатиращото предприятие и одобрен от ГД ГВА.

4.3.2.1. За оборудване, монтирано на първото ВС от дадения тип, ГД ГВА извършва документална и фактическа проверка /включително и полетни изпитания/ на оборудването и издава Сертификат за летателна годност на оборудването или отхвърля молбата на заявителя.

4.3.2.2. За оборудване, монтирано на всяко следващо ВС от дадения тип, ГД ГВА извършва документална проверка и издава Сертификат за летателна годност на оборудването или отхвърля молбата на заявителя.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Това експлоатационно указание се издава на основание чл.3, чл.98, ал.2 и §4 от преходните и заключителни разпоредби от "Наредба № 6 за експлоатация на въздухоплавателни средства" на Министерство на транспорта и съобщенията (обн., ДВ, бр.64 от 2001 г.)

§2. Това експлоатационно указание влиза в сила от 01 септември 2001 година.

ДИРЕКТОР ДВИ

Н-к отдел ИЛА: